

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle ammattipätevyiden tunnustamista koskevan direktiivin täytäntöönpanon täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle ammattipätevyiden tunnustamista koskevan direktiivin täytäntöönpanon täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain muuttamisesta (HE 56/2020 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut

- hallitusneuvos Maiju Tuominen, opetus- ja kulttuuriministeriö (etäkuuleminen)
- opetusneuvos Katri Tervaspalo, opetus- ja kulttuuriministeriö (etäkuuleminen)
- opetusneuvos Maisa Montonen, Opetushallitus (etäkuuleminen)

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
- Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
- Sosiaalialan ammattikorkeakouluneuvosto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ammattipätevyiden tunnustamisesta annettua lakia ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua lakia komission käynnistämän virallisen rikkomusmenettelyn johdosta. Komission antaman perustellun lausunnon perustella ammattipätevyiden tunnustamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset ammatillisesta harjoittelusta ja tunnustamisen vaikutuksista. Terveystieteiden ammattihenkilöistä annettua lakia ehdotetaan puolestaan selvennettäväksi erikoislääkäreiden, erikoishammaslääkäreiden ja erikoissairaanhoitajien tunnustamismenettelyn osalta.

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2020 vp

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisäksi muutamia teknisluonteisia muutoksia. Samassa yhteydessä ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamista virkakelpoisuudesta annetun lain rinnastamissäännöksiä ehdotetaan täsmennettäviksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan niin pian kuin mahdollista ja viimeistään 1.7.2020.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ammattipätevyysdirektiivi 2005/36/EY linkittyy EU:n sisämarkkinoiden perusvapauksiin eli henkilöiden ja palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen ja ammattihenkilöiden sijoittautumisoikeuteen. Ammattipätevyysdirektiiviä on muutettu direktiivillä 2013/55/EU, joka jäsenvaltioiden on tullut panna täytäntöön viimeistään 18.1.2016, ja muutokset on vuonna 2015 implementoitu Suomen lainsäädäntöön. Komissio on kuitenkin käynnistänyt ammattipätevyysdirektiivin ja sen muutosten täytäntöönpanoon liittyvän rikkomusmenettelyn ja antanut marraskuussa 2019 perustellun lausunnon, jossa katsotaan, ettei Suomi edelleenkään täytä kaikkia ammattipätevyysdirektiivistä johtuvia velvollisuuksiaan. Hallituksen esityksen tarkoituksena on täydentää direktiivin implementointia siten, että rikkomusmenettely voidaan pysäyttää.

Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on direktiivin täytäntöönpanoon liittyvää esityksen 1. ja 2. lakiehdotusta pidetty tarpeellisina sekä direktiivin täytäntöönpanon täydentämisen että päätöksenteon periaatteiden selkeyden ja läpinäkyvyyden näkökulmista. Ehdotetut muutokset eivät pääosin muuta toimivaltaisten viranomaisten soveltamiskäytäntöjä. Esimerkiksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on myös tähänastisessa ratkaisukäytännössään soveltanut ammattipätevyysdirektiivin 10 artiklan mukaisesti yleistä tunnustamisjärjestelmää silloin, kun automaattisen tunnustamisen edellytykset eivät ole täyttyneet. Ammatillista harjoittelua koskevien suuntaviivojen laatimisvelvoite lisää kuitenkin selvityksen mukaan Valviran työtaakkaa jonkin verran.

Hallituksen esityksen 3. lakiehdotus ei liity edellä todetun direktiivin täytäntöönpanoon. Ulkomaanopintolakiin ehdotettavien täsmennysten tavoitteena on tehdä ulkomailla suoritettujen korkeakoulututkintojen ja -opintojen rinnastamisen edellytyksiä ja perusteita läpinäkyvämmiksi. Asiantuntijalausunnon mukaan on melko tavallista, että pätevöittäviä korkeakouluopintoja, erityisesti opettajankoulutuksen opintoja, suoritetaan ulkomailla erillisinä opintoina tai osana tutkintoa, joka on alemman tasoinen kuin tehtävään Suomessa vaadittava tutkinto. Hakijalle ja mahdolliselle työnantajalle on lausunnon mukaan selkeää, että päätös opintosuorituksen rinnastamisesta tehdään esityksen mukaisesti vain, jos hakija saa samanaikaisesti päätöksen ulkomaisen tutkintonsa rinnastamisesta kelpoisuusvaatimuksena olevaan tutkintoon tai jos hän on suorittanut vaadittavan tutkinnon Suomessa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2020 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 56/2020 vp sisältyvät 1.,2. ja 3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 28.5.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Sari Sarkomaa kok
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Noora Koponen vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine